

Inhoud

Spelen	Een leven vol plezier	6
Familie	Vluchten voor de nazi's	22
Oorlog	Bommen op Schiphol	36
Maatregelen	Voor joden verboden	52
Angst	De geheime schuilplaats	68
Dagboek	Annes grote droom	86
Overleven	Volhouden!	102
Verliefd	Zoenen op zolder	115
Verraden	Nazi's in het Achterhuis	126
Verschrikkingen	Annes dood	144

Hoe het verderging **162**

Fotokatern **164**

Verantwoording **177**

Spelen

6

Op 12 juni 1929 werd in de Duitse stad Frankfurt am Main een meisje geboren: Annelies Marie Frank. Ze werd Anne genoemd. Anne was de tweede dochter van Otto en Edith Frank. Haar zusje heette Margot. Annes ouders kwamen uit rijke families. De familie van haar vader had een eigen bank en daar werkte hij ook.

Otto Frank was trots op zijn land. Zo trots dat hij in de Eerste Wereldoorlog (van 1914 tot 1918) voor Duitsland had gevochten. Maar dat veranderde toen Anne klein was. Duitsland had grote problemen zoals flinke werkloosheid en armoede. Er was in die tijd een politicus die zei dat dit de schuld van de joden was. Deze man heette Adolf Hitler. Hij wilde dat Duitsland groot en machtig werd. Steeds meer mensen waren het met hem eens. Zij stemden tijdens de verkiezingen op zijn politieke partij. Hitlers aanhangers werden nazi's genoemd.

Annes ouders waren allebei joods. Moeder ging regelmatig naar de synagoge, vader niet. Ze voelden zich prima thuis tussen mensen met een ander of geen geloof. En nu werden ze als vijand gezien omdat ze joods waren.

Anne was vier jaar toen het gezin in Amsterdam kwam wonen. Ze had het er al snel naar haar zin.

Toen Adolf Hitler in 1933 dankzij de steun van heel veel Duitsers de leider van de regering werd, besloten Annes ouders naar Nederland te verhuizen. Ze wilden niet langer in een land wonen dat hen vanwege hun joodse afkomst haatte. Daarnaast ging het niet goed met de bank waar vader werkte.

7

Anne was vier jaar toen het gezin in Amsterdam kwam wonen. Ze had het er al snel naar haar zin. Ze hadden een fijn huis en in de buurt woonden meer joodse kinderen die net als zij uit Duitsland kwamen. Anne en Margot leerden meteen Nederlands spreken. En het duurde niet lang voor ze zich ook Nederlands voelden.

Een leven vol plezier

‘Dat lukt me nooit!’ Met een rood hoofd van inspanning probeerde Anne de hoepel weg te laten rollen. ‘Dat ding valt steeds om.’ Ze keek moedeloos naar haar vriendin Sanne die haar hoepel een heel eind de stoep op liet glijden. ‘Hoe doe je dat toch?’

‘Nou gewoon, rechtop zetten en een flinke zwaai geven.’

Anne pakte de hoepel en deed precies wat Sanne zei. Ja! Hij bewoog over de stoep. Maar viel een paar tellen later alweer om.

‘Bah! Ik heb er genoeg van,’ mopperde Anne. ‘Ik ga liever steppen.’

Het was heerlijk spelen aan het Merwedeplein waar Anne woonde. Moeder keek zo nu en dan uit het raam van hun bovenhuis, maar er kon weinig gebeuren. Omdat het geen doorgaande weg was, fietsten en reden er in de straat alleen maar mensen die er iets te zoeken hadden. De stoep en de weg waren leeg. Bovendien lag de wijk aan de rand van de stad. Als je een paar straten doorliep, zag je de koeien staan. In de buurt werd druk gebouwd. Niet ver van Annes huis lag een geweldige zandvlakte waar ze eindeloos kon spelen. Zo

groeide Anne op in een heerlijk huis, in een fijne straat met lieve vriendinnen en een leuke school.

‘Fiet, fiet.’

Het was zomaar een doordeweekse dag op het Merwedeplein. Het was vroeg en zelfs nog een beetje donker.

Moeder liep naar de slaapkamer van Anne en Margot. ‘Anne, Hannah staat klaar beneden. Ik hoorde haar fluiten,’ zei ze.

Tijd om naar school te lopen, wist Anne. Ze legde het boek waar ze nog even in zat te lezen aan de kant, griste haar jas van de kapstok, deed hem vliegensvlug aan en wilde naar buiten lopen.

‘Wacht even,’ zei moeder streng. ‘Het is winter, je moet een Mütze opdoen.’

‘Muts, mama. Muts, niet Mütze. En zo koud is het niet,’ mopperde Anne. Ze was acht en kon best zelf beslissen of ze een muts nodig had of niet.

‘Opdoen,’ zei moeder en Anne zag aan haar ogen dat ze nu maar beter kon luisteren. Toen stormde ze de trap van hun etage af.

Moeder riep: ‘Het kan glad zijn, rustig!’

Maar dat hoorde Anne al niet meer. Te veel haast. Ze had nieuws voor haar vriendin Hannah, die ze altijd Hanneli noemde, en ze kon niet wachten dat te vertellen.

‘Hanneli, Hanneli! Ik ga op reis. Met vader! Met z’n tweetjes. Is dat niet geweldig? We gaan naar Zwitserland, naar mijn oma in Bazel. Daar wonen tante Leni en oom Erich ook en mijn neefjes Bernd en Stephan natuurlijk. Omi, ik zeg altijd omi tegen oma, is dan jarig en Stephan ook en...’

Hannah moest lachen.

‘Wat is er nou?’ vroeg Anne verbaasd.

‘Je praat zo snel, ik kan je bijna niet bijhouden.’

‘O, maar ik ben zo blij! Bernd kan geweldig goed schaatsen. En omi kan heerlijk verhalen vertellen en...’

‘Ik vind het geweldig voor je, Anne. Echt waar! Wanneer gaan jullie?’

‘Over een paar weken. Ik kan bijna niet wachten,’ jubelde ze. ‘Kijk,’ liet ze erop volgen. Ze wees voor zich uit. ‘Daar lopen Kitty en Ietje. Zullen we ze even goed laten schrikken?’

Hannah lachte om haar vriendin.

Anne vond het heerlijk om mensen te plagen. Ze legde een vinger op haar mond en sloop naar de meisjes toe. Toen ze vlakbij was, prikte ze bij allebei een vinger in de zij. ‘Boe!’

‘Jew!’ reageerde Kitty en Ietje maakte zelfs een klein sprongetje van schrik.

Anne schaterde van de pret.

‘Pestkop!’ zei Kitty. Maar ze moest toch lachen.

Een paar weken later was het dan eindelijk zover: Anne en vader pakten de trein naar Basel. ‘Zijn we er al?’ vroeg ze om de haverklap. Ze wist het antwoord wel, want een kwartier geleden had vader nog gezegd dat ze nog niet op de helft waren. Pff. Het was wel ver hoor, Zwitserland.

Eenmaal aangekomen was Anne de lange reis snel vergeten en genoot ze ervan met Bernd te spelen. Het was wel weer even wennen om Duits te spreken met de familie. Thuis deed ze dat nauwelijks nog. Vader en moeder probeerden ook zo veel mogelijk Nederlands met haar te spreken.

‘Ik weet iets leuks,’ fluisterde ze op een middag in Bernd’s

oor. Bernd en Anne waren met tante Leni, oom Erich en Annes vader op bezoek bij oma Frank. 'We gaan stiekem naar omi's slaapkamer en dan ga jij haar kleren aantrekken.'

Bernd keek haar ondeugend aan. 'En dan?'

'Dan ga je net doen alsof je omi bent.'

Bernd grijnsde. Dat plannetje beviel hem wel.

Ze slopen samen de kamer uit en Bernd zocht een mooie jurk uit om aan te trekken.

Anne stikte bijna van het lachen. 'Een hoed!' zei ze. 'Er moet nog een hoed bij!'

En dus ging Bernd op zoek naar een hoed.

12

En toen moesten er nog schoenen bij. 'De hoogste hakken die je kunt vinden,' giechelde Anne. Bernd pakte een paar zwarte hakschoenen. 'Ja, die!'

Daarna liep Bernd als omi de kamer door. Kaarsrecht, met

zijn neus in de wind en een wat trotse blik. Net als omi. Dat was toch zo vreselijk grappig. Wat deed Bernd het goed!

‘Je kunt zo toneelspeler worden,’ lachte Anne, en Bernd boog zijn hoofd diep voor dit enthousiaste publiek. ‘Dank u, mevrouw. Dank u.’

De logeerpartij was heerlijk, maar ging veel te snel voorbij. Ze moesten weer naar huis. Vader moest weer aan de slag en Anne weer naar school.

Eenmaal thuis keek ze naar een foto waar Bernd op stond. ‘Ik kom terug, Bernd,’ zei ze tegen de foto. ‘Je moet me nog leren schaatsen!’

13

Gelukkig waren er op school ook leuke jongens om mee te spelen.

‘Wie het eerst boven aan de trap staat!’ Anne holde bij boekhandel Blankevoort de hoek om, het Merwedeplein op. Twee jongens renden achter haar aan.

‘Dat gaat je niet lukken!’ riep een van hen. De ander liep zo hard als hij kon, maar hij kon Anne en zijn vriend Appy niet bijhouden.

‘Eerst!’ hijgde Appy.

‘Tweedst,’ pufte Anne.

‘Ja, ja,’ zei Sally. ‘Jullie winnen.’

‘Even bijkomen,’ zei Anne terwijl ze op de bovenste tree van de stenen trap ging zitten. Die trap leidde van de straat naar hun portiek op één hoog. ‘Moeder wil niet dat ik hol.’

‘Omdat je hart het niet goed doet?’ vroeg Sally. Hij keek Anne vriendelijk aan. Zijn blonde haren stonden alle kanten op en er was een blos verschenen op zijn stevige wangen. Dat was een van de dingen die Anne zo leuk aan hem vond: zijn roze wangen.